

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
שלישי

היכל
תשיעי

לקוטי שיחות

על פרשיות השבוע, חגים ומועדים

•

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

•

פינחס

(חלק בח שיחה א)

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים וחמש לבריאה

מחזור הראשון של לימוד הלקוטי שיחות
שבוע פרשת פינחס, יזכג תמוז, ה'תשפ"ה (א)

LIKKUTEI SICHOT

Copyright © 2025

by

KEHOT PUBLICATION SOCIETY®

770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213

(718) 774-4000 / FAX (718) 774-2718

editor@kehot.com / www.kehot.org

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without prior permission from the copyright holder.

Kehot Publication Society® and the Kehot logo are registered trademarks of Merkos L'Inyonei Chinuch.

For dedications of the weekly Sichos, please contact us at: dedications@kehot.com

פינחס

ב. בהשקפה ראשונה וואלט מען גע-
קענט זאגן דעם טעם דערפון, בפשטות:
היות אז אלע מצות שבתורה איז זייער
קיום בימי חייו של האדם, משא"כ די
מצוה פון „נחלות“ איז פאָרבונדן מיטן
זמן של בחר חייו, דערפאר שטעלט זי
דער רמב"ם בסיום ובגמר המצות.

ס'איז אָבער מובן, אז דאָס איז אַ
דוחק גדול, וואָרום עס זיינען פאָראַן
כמה מצות וואָס דער רמב"ם רעכנט
אויס פריער, וועלכע זיינען פאָרבונדן
מיט (מיתת האדם, און) ענינים הבאים
לאחר⁷ מיתת האדם.

[ונוסף לזה: דער ענין פון דיני נחלות,
איז ניט אַ מצוה המוטלת על האדם
עצמו (וכי"ב), נאָר אַ מצוה אויף ב"ד⁶
„לדון בדיני נחלות“ (און ווי דער רמב"ם
איז מבאר בפרטיות דעם סדר הנחלות
אין די הלכות (בספר היד) גופא) –

א. אין מנין המצות בריש ספר היד
(ועד"ז אין זיין ספר המצות) שרייבט
דער רמב"ם, אַלס די לעצטע מצות עשה:
לדון בדיני נחלות שנאמר איש כי ימות
ובן אין לו.

ס'איז ידוע, אַז דער סדר אין רמב"ם
איז מדויק בתכלית². ועפ"ז איז מובן,
אַז דאָס וואָס דער רמב"ם איז מדייק
צו מסיים זיין די מצות (עשה) מיט דער
מצוה פון „נחלות“, איז ווייל³ די מצוה
איז דער גמר ושלמות פון ענין המצות.

וכשם ווי די מצוה ראשונה אין
מנין המצות – „לידע שיש שם אלוקה
שנאמר⁴ אנכי ה'א" – איז דער טעם
דערפון מובן בפשטות, ווייל דאָס איז די
ערשטע און עיקר/דיקע מצוה פון אלע
מצות הבאות לאח"ז, ובלשון הרמב"ם
בריש ספר היד „טוד היסודות ועמוד
החכמות לידע כו" (און ווי דער רמב"ם
איז מדייק בריש מנין המצות „מצוה
ראשונה⁵ כו"ל,

עד"ז איז מובן בנוגע דער לעצטער
מצוה – לדון בדיני נחלות – אַז זי
קומט בדיוק אַלס מצוה אחרונה (דמצות
עשה), דערפאר וואָס זי איז דער סיום
וגמר פון אלע מצות.

(1) פרשתנו כו, ת.

(2) ראה יד מלאכי כללי הרמב"ם אות ו.

(3) כי באי זו מידה שנדייק בהסדר במנין דהמצות
של הרמב"ם (שלא מצאנו לע"ע שהרמב"ם עצמו
יבארוי). הרי מובן, כנראה במוחש אפילו באדם
שאינו מסודר כלל, שעכ"פ יש טעם להראש
ולהסוף. ולהעיר ממרז"ל (ברכות יב, א) הכל הולך
אחר החתום.

(4) יתרו כ, ב.

(5) ראה לקו"ש חכ"ו ע' 59 הערה 8. וראה שיחת
י"ג ניסן תשמ"ה.

(*) וראה לקו"ש ח"ז ע' 225 הערה 4.

(6) מצוה רכ"ר.כט. וראה מצוה קפו.
(7) מצוה רל – תל"ז: מצוה רלא – קבורה [ל'
הרמב"ם ב„מנין המצות“ (ועד"ז בכותרת להל'
סנהדרין מצוה יא) היא „לקבור הנהרג ביומו“. אבל
בסהמ"צ כ', ו"ל' ספרי כי קבור תקברנו מצות עשה
והוא הדין בשאר מתים כו"ל. וכ"מ ביד הל' אבל
פ"יב ה"א. וראה הל' סנהדרין פט"ו ה"ח (ולח"מ הל'
אבל פ"ד ה"ח). הכותרת להל' אבל סוף מצוה א].
(8) ראה חינוך מצוה ת': ולפי הנראה מדברי
הרמב"ם ז"ל שכל עיקר אזהר/ אינה רק על ב"ד
שדנו* בענין הנחלה וז"ל שכ' הוא מצוה לדון בדיני
נחלה.

(* כ"ה בחינוך לפנינו (וכ"ה בהוצאת שעוועל –
נ"פ דפוסים ישנים וכת"י) ובס' החינוך עם פירוש
מנחת יצחק תקנן „שידונו“ וכן בהערות על ס' החינוך
מבעל מעין החכמה (תקט"ד) – שנדפסו בס' השלמות
על המניח (הוצאת שולצינגער) – הועתק לשון החינוך
„שידונו“. ולכאורה כצ"ל.

ווערטער אַנטהאַלטן דעם תוכן המצוה פון נחלות,

וויבאַלד אָבער אַז אין דפוסי הרמב"ם הנפוצים ווערן געבראַכט נאָר די ווער-טער „איש כי ימות וכן אין לו"16 – דאַרף מען זאָגן, אַז אין זיי זאָגט זיך אַרויס דער תוכן המצוה „לדון בדיני נחלות".

[בפשטות י"ל, אַז מיט ברענגען די ערשטע ווערטער פון דער פרשה מיינט דער רמב"ם דעם גאַנצן המשך הדברים שבפרשה (ווי מגעפינט עז"ז אין אַנדע-רע מצות ביים רמב"ם17) – וויבאַלד אָבער אַז אַלע ענינים אין תורה זיינען מדויק בתכלית, איז מסתבר לומר (ובפרט אַז דער רמב"ם איז נישט מוסיף דאָ דעם וואָרט „וגו" למזע מיט אויף המשך הפרשה18), אַז אין די ווערטער אַליין דריקט זיך אויס אַן ענין עיקרי אין ענין הנחלות].

ג. ויש לומר, אַז דאָס וואָס דער רמב"ם איז מסיים דעם מנין המצות מיט „לדון בדיני נחלות", איז ע"ד ווי מען געפינט אַז דער סיום פון (ששה סדרי) משנה19 איז20 מיטן מאמר „עתידי הקב"ה להנחיל לכל צדיק וצדיק כו' שנאמר21 להנחיל אוהבי יש" – און ווי מפרשים זיינען מבאר22 דעם טעם פאַרוואָס סיום המשניות איז דוקא מיט דנן מאמר23,

והיינו, אַז ב"ד זאָל דן זיין ווי עס זאָל זיין דער סדר ירושת הנחלות פאַר די לעבעדיקע יורשים (און נישט מען באַ-וואָרנט דעם מוריש) – האָט דאָך קיין אָרט נישט צו פאַרבינדן דעם סדר פון דער מצוה (שטעלן איר אַלס לעצטע – מיט מיתת המוריש)10.

אויך דאַרף מען האָבן אַ ביאור: אויף דער מצוה הנ"ל „לדון בדיני נחלות", ברענגט דער רמב"ם דעם פסוק (כנ"ל) „שנאמר איש כי ימות וכן אין לו", וואָס לכאורה ליגט נישט אין די ווערטער דער תוכן המצוה11.

עס זיינען פאַראַן נוסחאות12 לויט וועלכע דער רמב"ם איז טאַקע מעתיק גאָר ווערטער פון פסוק – „והעברתם את נחלתו גו'" (און לויט כמה נוסחאות12 – איז ער מסיים (אויך) מיטן פסוק13 „והיתה גו'" . . לחקת משפט"15, וואָס די

9) וואָס שגם המצות (רכורכט) להיות ב"ד הורגין כו' וכן ה"תל"ו ו"לקבור הנהרג ביומו כו'" (ר"ל-רלא) – ה"ז מצות הב"ד לא מצות של האדם במיתתו או הבאים לאחרי מיתתו, הרי עכ"פ ה"ה מצות שמתקיימות באדם ולאחר מיתתו; משא"כ לדון בדיני נחלות אי"ז מצוה המתקיימת בהאדם (במותו או לאחר מותו). כ"א מצות ב"ד לדון בנכסי אדם שמת, ככפנים.

10) אלא שמצוה רלו ואילך (מלבד מצוה רמו) מדובר במצות המסורות לב"ד בשייכות לממונו של אדם (משא"כ המצות רכד-רלא שהן בעונשי ב"ד בנוגע לגופו). ולכן י"ל שמסיים במצות שבממונו לאחר מותו.

11) ובפרט שעפ"ז אינו סיום בדבר טוב – ראה תוס' סוף נדה. וראה בארוכה שיחת ש"פ מקץ תשד"מ ע"ד סיום בטוב בספר הרמב"ם.

12) ראה רמב"ם ספר המדע (ירושלים, תשכ"ד).

13) שם, יא.

14) ובסמ"ג מ"ע צו מביא רק פסוק זה.

15) וכן הובא בחינוך שם (המשך הפסוק „והעברתם גו'" והפסוק „והיתה גו'").

(* ונ"ש „לחקת עולם" – לכאורה טה"ד וצ"ל „לחקת משפט").

16) וכ"ה בספר המצות שלו – מצוה רמח.

17) כ"ה בכ"ז מצות שמביא מהפסוק רק התחלת הענין.

18) אבל בסהמ"צ הוצאת העליר וקאפאח ישנו „וכו'", „וגו'".

19) וכידוע שבכו"כ ענינים – בס' היד הם ע"ד המשנה.

20) מס' עוקצין.

21) משלי ה, כא.

22) פיה"מ להרמב"ם שם. רא"ש ורע"ב שם.

23) והסיום ממש הוא במאמר דר"ש בן חלפתא

ואפנים²⁸: (א) ירושה, (ב) חלוקה ע"פ טעם ושכל (לרב תרבה גו'), (ג) חלוקה ע"פ גורל²⁹.

ויש לומר הטעם לזה (פאָרוואָס עס פאָדערן זיך די דריי ענינים): דאָס וואָס אידן האָבן באַקומען ארץ ישראל אַלס נחלה, איז געווען ניט סתם איבערגעבן און צוטיילן אַ לאַנד צו אידן –

ארץ ישראל איז דאָך „נחלת ה'“³⁰, תמיד עיני ה"א בה מרשית השנה ועד אחרית שנה³¹, דערפאָר איז נתינתה צו אידן דוקא בהתאם מיט דעם וואָס אידן זיינען „נחלת ה'“³², פאָרבונדן מיטן אוי-בערשטן, וכמחז"ל³³, „אמר הקב"ה יבואו ישראל שבאו לחלקי וינחלו את הארץ שבאה לחלקי“. ובמילא איז די נתינה פון ארץ ישראל (נחלת ה') צו אידן, – מגלה און איז אַן אויסדרוק פון אידן'ס פאָרבונד מיטן אויבערשטן³⁴.

28 בפרט להדיעות החלוקה „לרב תרבה נחלתו ולמעט תמעית נחלתו“ נאמר גם על החלוקה הכללית דא"י ל"ב השבטים (לא רק על המשפחות שבתוך השבט) – ראה ספרי פרשתנו שם (עה"פ איש לפי פקודיו). פרש"י שם. וראה אנציקלופדי תלמודית ערך גורל (ע' תטז), נמצא גם בחלוקה דכלל א"י לכל בני"ה היו כל

הג' – ירושה, ע"פ גורל, חלק – לרב תרבה גו'. 29 והאורים ותומים ה"ז ענין אחד עם הגורל, שהי' מוכיח שהגורל הי' ע"פ רה"ק – ראה פרש"י פרשתנו כו, נד. רשב"ם ב"ב קכב, א ד"ה והי' מכין. וראה אנציקלופדי שם.

30 ש"א כו, יט ובפרש"י ועוד שם. רמב"ם הל'

מלכים פ"ה ה"ב.

31 עקב יא, יב.

32 ראה ואתחנן ד, כ. עקב ט, כו. כט. האזינו לב, ט. ובכ"ח בנ"ך.

33 תנחומא ראה ת. וראה במדב"ר פכ"ג, ז (בסופו).

34 ובמכילתא (בשלח טו, יז) „יבואו ישראל

שנקרא ונחלה לארץ שנק' נחלה ויבנו ביהמ"ק

שנק' נחלה בזכות התורה שנק' נחלה“.

ווייל דאָ רעדט זיך וועגן תשלוּם שכר העבודה פון תומ"צ לאחרי', וואָס קומט נאָכן גמר ושלמות פון לימוד וקיום התורה ומצותי'; און די משנה איז מדייק „עתיד הקב"ה להנחיל“, ווייל דער גמול (וואָס קומט בגמר העבודה דתומ"צ), איז דער „להנחיל“.

וי"ל אַז עד"ז איז בנדודי' – ביים רמב"ם: ער איז מסיים מיט דער מצוה פון נחלות, ווייל דער סיום ושלמות פון אַלע מצות התורה איז פאָרבונדן מיט ענין הנחלה, כנ"ל.

ד. וי"ל הביאור בכל הנ"ל – בהקדם:

פרשת נחלות שטייט אין דער תורה אַלס המשך צום ענין הירושה והחלוקה פון ארץ ישראל (וואָס בקשר לזה האָבן די בנות צלפחד געטענה'ט²⁴, תנה לנו אחוזה בתוך אחי אבינו, און אויף דעם איז געקומען די פרשה „איש כי ימות גו'“). געפינט מען אין דעם ענין פון חלוקת הארץ, אַז נוסף אויף דער כללות'דיקער זאָך פון ירושת הארץ²⁵, זיינען געווען בפרט דריי ענינים: (א) ירושת הארץ, (ב) די חלוקה באופן פון „לרב תרבה נחלתו ולמעט תמעית נחלתו“²⁶, און (ג) „אך בגורל יחלק את הארץ“²⁷.

דאָס הייסט, אַז די שייכות פון ארץ ישראל צו אידן איז (בפרטיות) אין דריי

„לא מצא הקב"ה כלי מחזיק ברכה לישראל אלא השלוּם כו'“. וראה לקו"ש חכ"ב ע' 50 הערה 44 (וס' השיחות תשמ"ח ח"ב (קה"ת, תשמ"ט) ע' 665 ואילך), שהוא המשך וביאור המאמר „עתיד הקב"ה להנחיל כו' אוהבי יש“.

24 כו, ד.

25 „דכתיב (ורא ו, ח) ונתתי אותה לכם מורשה אני ה' ירושה היא לכם מאבותיכם“ (ב"ב

קייט, ב. וראה גם ע"ב נג, ב. ויעוד).

26 כו, נד.

27 שם, נה.

הנמכר; מתנה קומט מצד רצונו הטוב פון דעם נותן המתנה (אן תשלום מצד המקבל). און עד"י איז אויך בנוגע די המשכות והשפעות פון אויבערשטן צו אידן, אָז עס זיינען פאַראַן אין דעם די צוויי אופנים⁴⁰: א) שכר המצות וכו', אַ המשכה וואָס קומט דורך עבודת האדם, אתעדל"ת; ב) אַ המשכה בטובו בחן וכו', אתעדל"ע מצד עצמו.

און דאָס איז בכללות דער חילוק צווישן „חלקנו" און „גורלנו":

„חלקנו" איז דער פאַרבונד פון אידן מיטן אויבערשטן וואָס טוט זיך אויף דורך דער עבודה פון אידן (בדוגמת מכר); און „גורלנו" איז די התקשרות פון אידן מיטן אויבערשטן מצד דעם וואָס „בחר בנו מכל העמים"⁴¹, וואָס אמיתת ענין הבחירה – בחירה חפשית – איז ווען דער דבר הנבחר ווערט אויס־געקליבן ניט מצד אַ טעם וחשבון, צוליב מעלת הדבר הנבחר וכיו"ב, נאָר בלויז דערפאַר ווייל אַזוי איז דער רצון הבחור. און אין דעם איז עס בדוגמת (הבחירה ע"י) הגורל, וואָס איז ניט ע"פ טעם שכלי (פאַרבונדן מיט מעלת הדבר אויף וועלכן מען וואַרפט גורל) וכיו"ב – מען פאַרלאָזט זיך אינגאַנצן אויפן גורל, ניט וויסנדיק ווי ער וועט אויספאַלן – ובלשון הכתוב⁴² „בחק יוטל את הגורל ומה' כל משפטו"

[ע"ד ווי מתנה וואָס איז אָפהענגיק נאָר פון דעם רצון הנותן, נאָר מיט דעם

המעוות שקיבל. ובענין זה עצמו מעלה במתנה – ד,כל הנותן בעין יפה נותן מן המוכר" (שם ה"ד).

40 ראה גם לקו"ת ויקרא ב, ב (ובכ"ו). ושם – בנוגע אופן הב' המשכה בחסד חנם.

41 נוסח ברכת התורה.

42 משלי טז, לג.

ולכן, כשם ווי מען געפינט, אָז דער פאַרבונד פון אידן מיטן אויבערשטן איז אין דריי אופנים – ווי מען זאָגט³⁵ „אשרנו מה טוב חלקנו ומה נעים גורלנו ומה יפה ירושתנו" – עד"י איז די נתינה פון ארץ ישראל צו אידן אין די דריי אופנים: חלק, גורל וירושה.

און וויבאַלד אָז אינעם סדר פון די דריי ענינים – חלק גורל וירושה – איז דער לעצטער „ומה יפה ירושתנו" (עילוי אחר עילוי), איז דערפון מובן³⁶, אָז ירושה האָט אין זיך אַ טיפערן ענין (ומעלה) ווי די פריערדיקע צוויי.

וצריך ביאור: א) וואָס איז דער ביאור וחילוק צווישן חלק גורל וירושה אַלס אופנים אינעם פאַרבונד צווישן אידן מיטן אויבערשטן³⁷?

ב) ווי פאַסט בכלל דער גדר הירושה (בלשון הפסוק), „איש כי ימות" בשייכות דעם קשר צווישן אידן מיטן אוי־בערשטן³⁸?

ה. וי"ל – דער חילוק צווישן „חלקנו" און „גורלנו" איז בדוגמת דעם חילוק פון מכר און מתנה:

מכר איז תלוי אין דעם כסף ותשלום הלוקח³⁹ – וואָס ער צאָלט פאַר דעם דבר

35 לפני תפלת השחר (וכ"ה ב,סדר תפלות להרמב"ם – בסו"ס אהבה).

36 ראה גם רד"ה אשרנו תרצ"ו (סה"מ קונטרסים ח"ב ע' 728). רד"ה אשרנו ש"ת וסופו. 37 בכללות ע"ד החילוק דג' בחי' חלקנו גורלנו ירושתנו (בתורה וכו') – ראה לקו"ש ח"ג ע' 115 ואילך. וש"נ. ושם הוא באו"א קצת מהמבואר לקמן בפנים.

38 ראה אוה"ת ראה ע' תשכב השאלה עד"ו לגבי ירושת ישראל את התורה – דהרי „התורה .. קיימת לעולם". וראה גם אוה"ת תשא ע' אתתקעא.

39 ואף דפסק הרמב"ם ד,כל המוכר בעין יפה מוכר" (הל' מכירה פכ"ה ה"ג), ה"ז ע"י ומצד

למקום", „בנים אתם לה' אלקיכם" 48 – אזוי ווי ביי אַ בן כפשוטו, וואָס זיין קשר צום אב איז אַן ענין וואָס באַציט זיך צו מציאות הבן; קומט אויס, אַז אויך דער ענין אין „חלקנו" איז בדוגמא צום ענין המכר וואָס קומט מצד דעם לוקח.

משא"כ דער ענין פון „גורלנו" – „בחר בנו" – איז ניט דער עילוי אין דער „מציאות" פון אַ אידן [וואָס ווי הויך עס זאָל זיין, איז עס פאָרט אַ מעלה וקדושה מוגבלת (וויבאַלד עס איז די קדושה וועלכע איז פאָרבונדן מיט זיין מציאות)] – נאָר דאָס איז די התקשרות וואָס קומט אינגאַנצן מצד דעם בוחר 49 – הקב"ה (שלמעלה מכל מדידה והגבלה) 50.

[ווי"ל אַז דאָס איז דער כפל לשון הפסוק 51, „כי עם קדוש אתה לה'א ובך בחר ה' גוי" – און ווי רש"י 52 איז מפרש „כי עם קדוש אתה, קדושת עצמך מאבותיך, ועוד ובך בחר ה'": „עם קדוש אתה" איז די קדושה מצד דעם וואָס „בנים אתם לה'א" 53, וואָס דאָס איז „קדושת עצמך"; און עס איז פאָראַן נאָך

חילוק, וואָס מתנה האָט אַ נקודה השווה צו מכר – וואָרום אע"פ אַז די מתנה קומט מצד רצון הנותן, איז אָבער דאָ אַ סיבה צו דער מתנה וועלכע איז פאָרבונדן מיטן מקבל, וכמאמר 43, „אי לאו דעביד ל' נייחא לנפשי לא יהיב ל' מתנתא" 44; משא"כ גורל האָט קיין שייכות ניט צו חשבון וטעם].

ו. בעומק יותר:

דער ענין פון „חלקנו" איז פאָרבונדן ניט נאָר מיט דער עבודה פון אידן, נאָר אויך מיט זייער עצם מציאות. וואָרום די (נשמה פון אַ) אידן ווערט אָנגערופן 45, „חלק ה' עמו" 46, ובלשון התניא 47, „ונפש השנית בישראל היא חלק אלקה ממעל ממש".

ווי"ל אַז אויך לגבי אָט דער מעלה פון „חלקנו" איז דאָ אַ יתרון אינעם ענין ה„גורל":

דאָס וואָס מ'זאָגט אויף דער נשמה פון אַ אידן „חלק אלקה ממעל ממש" – דריקט אויס די מעלה (וקדושה) אין דער מציאות פון אַ אידן. וואָס י"ל אַז דער פאָר פאָרבינדט דער אַלטער רבי די מעלה פון „חלק אלקה ממעל ממש" מיט דעם וואָס אידן ווערן אָנגערופן „בנים

48 פ' ראה יד, א.

49 וי"ל שלכן עיקר ענין הבחירה הוא בגוף של בני, הנדמה בחומיותו לגופי אוה"ע" (תניא פמ"ט). וראה לקו"ש ח"ח ע' 409 בהערות.

50 ועד"ז ישנם ב' הענינים בביהמ"ק: „בית המקדש" – הקדושה שבו עצמו; „בית הבחירה" – מצד בחירתו של הקב"ה. וי"ל שלכן קרא הרמב"ם הלכות המקדש בשם „הלכות בית הבחירה", כי זהו עיקר החידוש והעילוי שבמקדש (ראה בכ"ז לקו"ש ח"ט ע' 143. ע' 146 ואילך. חכ"ד ע' 83 ואילך). ועד"ז ישנם ב' הענינים בארץ ישראל, ראה בלקו"ש ח"ח ע' 402 ואילך. ולהעיר ממכילתא שבהערה 34 בקשר דבני, א"י וביהמ"ק.

51 ואתחנן ז, ו. פ' ראה יד, ב.

52 פ' ראה שם.

53 שנאמר בפסוק לפניו בפ' ראה שם.

43 ראה גיטין נ. ב. ב"ב קנו, א. ועוד. וראה לקו"ש שם הערה 41.

44 אלא שאין זה בגדר תשלום (כבמכר) המכריח שתנתן לו המתנה, וענינה רק שגורמת נטיית הנפש של הנותן אל המקבל (והמתנה בפועל באה רק מרצונו הטוב של נותן המתנה). – ועיין בהסוגיות האם מכר כמתנה (ב"ב סד, סע"א ואילך). עא, א ובמפרשים שם. ובהנמסר בהערה הקודמת.

45 האזינו לב, ט. וראה אגה"ת פ"ד (ובליקוט פירושים כו' שם – ע' רז"ח).

46 ראה אוה"ת (יהל אור) לתהלים (ע' תנא), מה טוב חלקנו ע"ד חלק ה' עמו".

47 רפ"ב. וראה איוב לא, ב.

קומט אויס, אַז די מעלה פון ירושה אויף מכר און מתנה איז:

מכר ומתנה (וגורל) זיינען אַן ענין פון נתינה והשפעה, ס'איז נישט ווי דער אדם איז פאַר זיך, נאָר ווי ער איז משפיע צו אַ צווייטן שחוץ הימנו; און דער חילוק צווישן זיי איז נאָר אין דער סיבה פון דער השפעה: ביי מכר איז דער לוקח (זיינע דמי המכר) די סיבת ההשפעה, און ביי מתנה איז עס דער רצון הנותן. אָבער אויך דער רצון הנותן איז צו געבן די זאך צו אַ צווייטן.

משא"כ ביי ירושה איז נישט השפעה צו עמיצן וואָס איז חוץ ממציאות המוריש, דאָס וואָס דער יורש באַקומט די נכסים איז ווייל ער איז עומד במקום המוריש.⁵⁸

ח. און דאָס איז דער אויפטו פון „מה יפה ירושתנו“ לגבי „חלקנו“ און „גורלנו“:

„חלקנו“ איז דער פאַרבונד פון אידן מיט אלקות – ווי דער אויבערשטער האָט זיך כביכול מצמצם געווען אַז די עבודה ומעלות פון אידן זאָלן ביי אים תופס מקום זיין. נאָכמער: לגבי דעם אויבערשטן אַליין איז כמש"נ⁵⁹, „גם בן ואח אין לו“, און דאָס וואָס אידן ווערן אָנגערופן בשם „בנים“ איז נאָר⁶⁰ ווי דער אויבערשטער איז זיך מצמצם כביכול אין דעם תואר פון „אב“⁶¹;

אַ העכערער ענין – „ויעוד ובך בחר ה'", אַז אין אידן איז פאַראַן בחירת העצמות⁵⁴.

ז. אָבער אעפ"כ האָט אויך מתנה, וואָס קומט מצד הנותן, אַ פאַרבונד מיטן מקבל. וואָרום⁵⁵ מתנה איז ענינה, וואָס דער נותן גיט אַוועק די זאך צו אַ צווייטן (דעם מקבל המתנה), מיט אַ צוגעטראָגנ' קייט (נייחא) צום צווייטן.

[וכעין זה איז בנוגע ענין הגורל: אעפ"כ אַז דער גורל איז נישט פאַרבונדן מיט מעלת הדבר וואָס מען באַקומט על ידו, כנ"ל – דאָך, איז דאָס אַן ענין פון הקנאה (השפעה). ער וויל באַקומען איינע פון כמה זאָכן, צוטיילן זיך מיט אַ צווייטן (נאָר בפרטיות וועלכע – באַ-שטימט דער גורל).]

עס איז אָבער פאַראַן אַ דריטער ענין – ירושה – וואָס גדרו איז (ניט אַ נתינה צו אַ צווייטן, נאָר) וואָס דער יורש איז עומד במקום המוריש. אַ יורש איז נישט קיין צווייטע מציאות וועלכע באַקומט נכסים פון דעם מוריש, נאָר (בלשון הכתוב⁵⁶) „תחת אבותיך יהיו בניך“, דער יורש איז עומד במקום המוריש, ער איז דער עצם המוריש, ובדרך ממילא האָט ער די בעלות אויף נכסי המוריש⁵⁷.

54 בכל הנ"ל (במעלת הבחירה בישראל לגבי זה שהם בנים למקום) – ראה בארוכה לקו"ש ח"א ע' 5 ואילך. ח"יח ע' 409 ואילך.

55 במתנה ישנו עוד (חסרון) הגבלה – שבאה מצד הגבלת ה„נייחא לנפשי“ שגרם המקבל. אבל מה שנוגע כאן בנוגע לגורל – הוא הענין שבפנים.

56 תהלים מה, יז. וראה ב"ב קנט, רע"א.

57 ראה בכ"מ בספרי הצפע"נ (ש"ת צפע"נ דווינסק ח"א סקי"ח. ווארשא ח"ב סקי"ח. צפע"נ מילואים יג, א). וע"ש שזהו החילוק בין ב"ב לבני.

58 עפ"ז אולי יש להסביר מה שמשמע ברשב"א (ש"ת הרשב"א ח"ג סכ"ה) דירושת היורשים הוא עם גמר מיתה לא לאחר מיתה – ראה קצה"ח ר"ס רנב.

59 קהלת ח, ז ובקה"ר עה"פ.

60 ראה קה"ר שם: בן מאין יש לו אלא שחבב

הקב"ה לישראל וקראן בנים כו'.

61 להעיר גם משהש"ר פ"ב, טז (א): הוא לי לאב ואני לו לבן . . הוא לי לרועה . . ואני לו לצאן. וראה אה"ת ראה ע' תשפד"ה. ע' תשצו. לקו"ש חט"ו ע' 253.

וכו⁶³. און דערפאר ווערט עס אָנגערופן בשם „ירושׁה“ – ווייל דאָס איז דער גדר פון ירושה, וואָס דער יורש איז עומד במקום המוריש, דערפאר וואָס ער איז דער עצם המוריש.

ט. אָט די דריי ענינים אין דער הת-קשרות פון אידן מיטן אויבערשטן – חלקנו גורלנו וירושנתנו – זיינען פאר-בונדן, בכללות, מיט די דריי כללות/דיקע תקופות פון עם ישראל: א) קודם מתן תורה, ב) נאָך מתן תורה – דער זמן פון עבודת ישראל בקיום התומ"צ, ג) לעתיד לבא, דער זמן הגמול ביו צו תכלית השלימות שבזה.

וי"ל הביאור אין דעם:

אויך פאר מתן תורה זיינען אידן אָנגערופן געוואָרן „בנים“, ווי עס שטייט ביי יציאת מצרים⁶⁴, „בני בכורי ישראל“. אויך פאר מ"ת איז געשטאַנען בגלוי די מעלה פון אידן לגבי אַלע אומות העולם (וואָס דאָס האָט געבראַכט צו יציאת מצרים). אָבער דאָס איז אַלץ געווען אַ מעלה אין זייער⁶⁵ מציאות (און עבודה).

ביי מתן תורה איז נתגלה געוואָרן דער ענין פון „ובנו בחרת מכל עם ולשון“⁶⁶ – בחירת הקב"ה אין עם ישראל, (כנ"ל)⁶⁷. און דערפאר האָט זיך דאָס אויסגעדריקט אין נתינת התורה

„גורלנו“ – „בחר בנו“ – איז דער קשר פון אידן מיטן אויבערשטן מצד דער מדריגה אין אלקות (און באַ אידן) וואו מציאות (מצ"ע) איז ניט תופס מקום, דער קשר איז נאָר מצד בחירתו החפשית של הקב"ה;

אָבער אעפ"כ, איז אויך „בחר בנו“ ענינו וואָס דער אויבערשטער קלייבט אויס אַ זאָך (וואָס איז כביכול ניט ער) – וואָרום דער גדר פון „קלייבן“ איז בשייכות צו אַ צווייטער זאָך (ס'איז נאָר אַז די סיבת הבחירה איז ניט מצד (מעלת הדבר) הנבחר נאָר דער רצון ובחירת הבוחר)⁶².

משא"כ „ירושנתנו“ איז ענינו וואָס אידן זיינען כביכול איין זאָך מיט עצמותו ית' (ישראל וקוב"ה כולא חד), דער פאָרבונד פון אידן מיטן אויבערשטן איז אין עצמותו ית', וואָס איז העכער פון וועלכער עס איז תנועה של צמצום

62 באו"ת להרב המגיד ב, ג (ס"ו) (וכן בכתר שם טוב סרמ"א. וראה תורת הה"מ – לקו"א ואו"ת בתחלתם) מבואר, שצורתם של ישראל חקוקה במחשבתו ית' כמו שצורת הבן חקוקה במחשבת האב, אלא שאצל בני אדם שייך ענין זה (שצורת הבן חקוקה במחשבת האב) רק לאחרי שנולד הבן, משא"כ „אצל השם ית', שייך זה לומר אף קודם שנבראו ישראל הי' נחקק צורתם במחשבה“.

אבל מובן*, שאין זה הבחי' ד'חלקנו" (בן), כי בחי' מחשבה זו („קודם שנבראו ישראל“) היא בדרגה שלמעלה מבחי' „אב“, כי: „אב“ פירושו ותוכן השם – שיש לו „בן“, משא"כ בחי' המחשבה „קודם שנבראו ישראל“, היא למעלה מבחי' „קודם בעצם) „אב“, ומה שצורת ישראל חקוקה במחשבה זו – הרי זה מפני שכן בחר הקב"ה בבחירתו החפשית, שצורתם של ישראל תהי' חקוקה בו (בדוגמת צורת הבן שחקוקה במחשבת האב).

63 ראה המשך תער"ב (ח"ב ע' אקמא), ד"ה תקעו תרצ"ד ט"ב (סה"מ תיש"א ע' 7), דלעת"ל לא תהי' ההמשכה בדרך משפיע ומקבל כ"א גילוי העצמות ממש.

64 שמות ד, כב.

65 ועד לשרוש הנברא, האבות ועבודתם, כדלקמן.

66 ראה שו"ע אדה"ז או"ח סי' ס"ד (ממג"א שם סק"ב), „שכשיאמר ובנו בחרת יזכור מ"ת“. וראה תניא פמ"ט.

67 ראה לקו"ש ח"א שם.

* וראה באו"א קצת ד"ה מים רבים תשל"ח ס"ה (לקו"ש ח"כ ע' 279. סה"מ מלוקט ח"א ע' רנח).

המוחלט⁷⁰) איז מצד דעם ענין הנחלה, וואָס אידן זיינען כביכול „עצם המוריש“, כנ”ל⁷².

און דערמיט וועט מען פאַרשטיין פאַרוואָס דער רמב”ם ברענגט ביי דער מצוה פון נחלות דוקא די ווערטער „(איש כי ימות) ובן אין לו” – ווייל דער תוכן רוחני פון ענין הנחלה, גיט זיך אַרויס דוקא אין דעם ענין פון „ובן אין לו”:

די מעלות פון „חלקנו” און „גורלנו” זיינען פאַרבונדן מיט דער מדריגה ווי דער אויבערשטער איז זיך מתצמצם אין דער מדריגה פון „אב” (וואָס גיט אַן אָרט אויף אַ צווייטער מציאות – אַ בן, און עס ווערט די מציאות); אפילו מצד דער מדריגה פון „גורלנו”, דאָס וואָס דער אויבערשטער איז בוחר אין אידן, איז דאָך אָבער דער תוכן ענין הבחירה – וואָס ער איז אין זיי בוחר, אַז זיי זאָלן זיין בנינים⁷³.

משא”כ דער גדר פון „ירושתנו” איז פאַרבונדן מיט עצמותו של הקב”ה, וואָס דאָרטן זאָגט מען „ובן אין לו” – ער איז העכער פון וועלכן עס איז ענין שחוק הימנו (אפילו בדרך בחירה) – און דאָרטן זיינען אידן מושרש, ישראל וקוב”ה כולא חד.

(משניות י”ג ניטן ו”ט פ’ שמיני תשמ”ה)

72) וראה גם לקו”ש חכ”ב ע’ 50 (ואילך).

73) אלא שאינו נתפס בזה, כי מכיון שהסיבה לזה שהם בניו, היא הוצוון בהם [לא ככבחי “חלקנו”, שהסיבה לרצון דהקב”ה בישראל הוא לפי שישאל הם “בנים” והוא ית’ הוא “אבינו”, ורצון זה הוא הכרחי, כביכול, משא”כ בבחי גורלנו], דבחי מחשבה זו מצ”ע היא מופשטת מצורת ה”בן” (ישראל), כיון שהיא למעלה מתואר “אב”, ורק מצד רצון ובחירת הקב”ה בישראל נעשו ישראל בניו ית’ ונקחקה צורתו” (כנ”ל (הערה 62) בלשון הה”מ) גם במחשבה זו, ולכן אינו נתפס בזה.

והמצות צו אידן⁶⁸, און אין דעם איז באַשטאַנען דער אויפטו פון תומ”צ (שני-תנו במ”ת) לגבי דער עבודה פון אידן (האבות וכו’) פאַר מ”ת – לפני מ”ת איז די עבודה פון אידן געווען געמאַסטן לויט כח הנברא (וויפל אַ נברא קען דערגרייכן מיט די אייגענע כחות); משא”כ ביי מ”ת, וואָס „נתן לנו את תורתו”⁴¹ – איז אין די תומ”צ פאַראַן דער כח הבורא.

ולאחרי גמר קיום התומ”צ וועט ביי אידן נתגלה ווערן זייער עצמית’דיקע מעלה – „מה יפה ירושתנו” – דער ענין פון נחלה, אַז אידן זיינען חד כביכול מיט עצמותו ית’⁶³.

יוד. וי”ל אַז דאָס איז דער ביאור אין דעם סיום פון ששה סדרי משנה – „עתיד הקב”ה להנחיל כו’ להנחיל אוהבי יש”ׁ: דער רמב”ם⁶⁹ איז מבאר אַז דער לשון „יש” ווייזט אויף „מציאות”⁷⁰ התמידית אשר אין לה תכלית”, ד.ה. עצמותו ית’⁷¹, דער „יש” האמיתי. און „להנחיל אוהבי יש” מיינט – דאָס וואָס אַ איד ווערט איין זאָר, כביכול, מיטן „יש האמיתי”. און דאָס איז דער דיוק „להנחיל אוהבי יש”, ווייל די התאחדות פון אידן מיטן „יש האמיתי” („יש

68) להעיר משערי אורה בהקדמה (ב, סע”א ואילך) ב, שרש מס”ג (שיש לנש”י) על התר”מ על קדה”ש שהיא „לפי ששרש אותיות התורה הוא בעצמות דחכ” דתורה הקדומה שהיא כח חכמתו העצמית ית’ ממש שכלולה בעצמותו ממש (שלמעלה הרבה גם מבחי כח המוליד לנש”י בדומה לו כו’) והוא הי’ ענין מס”ג דנש”י בזמן מ”ת כו’.” עיי”ש שבמס”ג על תר”מ ב’ טעמים כו’. וראה לקו”ש חי”א שם הערה 49.

69) בפיהמ”ש סוף עוקציון.

70) כ”ה בתרגום קאפ. ובפיהמ”ש שלפנינו בשנינו לשון.

71) ראה רמב”ם בתחלתו ע”ד מציאות ואמתתה.